

РОЗДІЛ 8. РЕЦЕНЗУВАННЯ

Столярчук Я.М.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародної економіки
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

РЕЦЕНЗІЯ
на монографію У.М. Ніконенко
«Макроекономічні детермінанти функціонування ресурсозалежних
економік в умовах глобалізації»

Макроекономічна політика є фундаментальним чинником розвитку будь-якої економіки, але для сировинних економік отримує чимало специфічних рис через проблему боротьби за ренту від природних ресурсів, зазвичай низьку якість інституційного середовища, особливості вибору пріоритетів макроекономічної політики, включно з політикою обмінного курсу та підходами до управління потоками капіталу. Все це в сукупності зумовлює виділення проблематики ресурсозалежних економік в окремий клас теоретичних та емпіричних досліджень.

Останнім часом виразна нестабільність цін на сировину дедалі більше кореспондує з посиленням глобальних детермінант поведінки ринків первинних ресурсів.

Нестабільна поведінка світових цін на сировину, синхронізація циклів цінових трендів із циклом глобальної ліквідності, а також посилення зв'язку між світовими цінами на окремі сировинні товари та їх залежністю від потоків капіталу і глобальних фінансових дисбалансів створює серйозні виклики для економічної політики ресурсозалежних економік. Багаті на природні ресурси країни, для яких експорт сировини або напівфабрикатів із неї відіграє вагомий роль у структурі економіки, опиняються в якісно інших макрофінансових рамкових умовах порівняно з країнами, для яких нестабільність умов торгівлі не є настільки значущою, а самі коливання світових цін на сировину не супроводжуються суттєвими змінами в потоках капіталів та їх секторальній алокації. З огляду на це, дослідження макроекономічної політики країн – сировинних експортерів є вкрай актуальним та затребуваним сучасною теорією та практикою.

Автором застосовано інтегрований теоретичний підхід у сфері макроекономічної теорії, що враховує дослідження механізмів економічного зростання під час сировинного буму, механізмів кризових явищ на випадок погіршення умов торгівлі а також висвітлення макроекономічних причинно-наслідкових зв'язків, що стосуються впливу нестабільності умов торгівлі.

Важливо відзначити вдалу спробу автора емпірично дослідити не так поточну динаміку, чи навіть часові тренди світових цін на первинні ресурси, як підвищену нестабільність сировинних індексів за період 1980-2017 рр., оскільки волатильність цін на сировину залишається вагомим чинником в глобалізованій економіці зі значними потоками капіталу, розбудованими фінансовими ринками і підвищеною вагою очікувань у мотивації інвесторів та домашніх господарств, а також оцінити циклічні закономірності аналізованого періоду за допомогою відхилень поточних значень цінових трендів від рівноважного тренду для різних товарних груп.

Заслуговує на увагу дослідницька гіпотеза про вагомість впливу процентної ставки і обмінного курсу у формуванні ціни на сировину, тоді як вплив доходу промислових країн з часом послаблюється і не має довгострокового характеру. Опосередковано, це підтримує гіпотезу про залежність нестабільності світових сировинних ринків від процесів фінансизації в глобальному масштабі.

У монографії за допомогою економетричного аналізу оцінено вплив волатильності світових сировинних цін на основні макроекономічні показники (ВВП, промислове виробництво, обсяги приватного споживання та інвестицій, інфляція, реальний обмінний курс) у розрізі декількох груп країн: 1) основних центрів світової економіки – США та ЄС, 2) промислових країн-експортерів сировини (Австралія, Канада, Португалія), 3) країн-сировинних експортерів зі середнім доходом (Аргентина, Бразилія, Малайзія, Мексика, Таїланд, Чилі і інші) та 4) країн колишнього Радянського Союзу. Такий вибір дозволяє оцінити характер макроекономічного впливу цін на сировину в широкому аналітичному контексті країн з різним рівнем доходу та різними структурними характеристиками.

Зазначені в роботі виклики для країн зі сировинною орієнтацією, які об'єднує проблематика рівноваги платіжного балансу загалом та його реверсу

зокрема, дозволяють обґрунтувати доцільність зменшення обсягів зовнішніх запозичень та заходи щодо збільшення внутрішніх заощаджень, тим більше в контексті «нормалізації» монетарної політики найбільших промислових країн.

До найбільш вагомих наукових результатів дослідження слід віднести розкриті автором елементи макроекономічної політики, критично важливі для нейтралізації волатильності цін на сировину та пов'язаної з цим нестабільності потоків капіталу, що полягають у запровадженні правил фіскальної і монетарної політики, які повинні забезпечити їхню антициклічність, використання плаваючого обмінного курсу (за умов обмеженої гнучкості), лібералізацію економічного

середовища та підвищення якості інституційних чинників.

Дану монографію позитивно характеризує системність підходу до вирішення поставлених задач, логічна побудова й аналіз причинно-наслідкових зв'язків. Висновки являють собою логічно обґрунтований підсумок виконаної роботи, в повній мірі відображають основні положення проведеного дослідження.

У цілому робота, без сумніву, становить інтерес для всіх, хто цікавиться проблематикою формування та ефективного реалізації макроекономічної політики в ресурсозалежних країнах. Призначена для науковців, викладачів, аспірантів та студентів економічних спеціальностей.